

Södertörns högskola | Institutionen för utbildningsvetenskap
Examensarbete 15 hp | Utbildningsvetenskap avancerad nivå |
Höstterminen 2011

Hur uppfattar pedagoger att de bedriver undervisning i svenska och svenska som andraspråk?

– En jämförelse mellan två skolor i olika områden.

Av: Jakob Sterzenbach
Handledare: Sari Vuorenpää

Abstract:

Title: How do educators perceive that they conduct instruction in Swedish and Swedish as a second language? – A comparison between two schools in different areas.

Author: Jakob Sterzenbach

Tutor: Sari Vuorenpää

Period: Autumn 2011

The purpose of this study is to investigate how two elementary schools work with Swedish and Swedish as a second language through four teachers thoughts and perceptions. My issues are: How do the teachers perceive the Swedish classes in the school, and how do they perceive that they are conducting it? Which examples of material for teaching do the teachers show me and how do they use it in each school? Do the work with Swedish and Swedish as a second language in the multi-ethnic school and the more mono-ethnic school differ according to how the teachers perceive they are conducting it? Do the teachers think that the equivalent education that is part of the curriculums values and mission always is maintained and why/why not? My study is performed from a sociocultural perspective. My conclusions are that the teachers from the multi-ethnic school are more aware of how to work with Swedish or Swedish as a second language regardless of the students ethnic or national origins. Some aspects of how the teachers work with Swedish are equal with each others, but there are differences to. The teachers do not think that the education always is equivalent.

Keywords: Swedish, Swedish as a second language, equivalent education

Nyckelord: svenska, svenska som andraspråk, likvärdig utbildning

Tack till:

- Veronika Landgraff
- Christine Sterzenbach
- Peter Sterzenbach
- ”Gunilla”
- ”Anneli”
- ”Hanna”
- ”Maria”
- Sari Vuorenpää

Innehåll

Inledning och bakgrund.....	5
Syfte	5
Frågeställningar	6
Det multietniska området med låg socioekonomisk status	6
Det monoetniska området med hög socioekonomisk status.....	7
Teori	7
Sociokulturellt perspektiv	7
Andraspråksinlärning	8
Tidigare forskning	9
Material och metod.....	10
Kvalitativ intervju	10
Etiska reflektioner	11
Urval och avgränsningar	12
Metoddiskussion.....	12
Resultatredovisning och analys	13
Deltagande lärare.....	13
Gunilla Bengtsson årskurs 2 - Vallmohöjdens skola	13
Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola.....	13
Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan.....	14
Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan	14
Pedagogik och metod	14
Vad är viktigast i svenskundervisningen?.....	16
Ämnesintegrering?	18
Språkvariation i olika sammanhang och textgenrer	19
Uttrycka känslor, kunskaper och åsikter	21
Språk för alla ämnen	23
Bearbeta texter enskilt och tillsammans med andra	24
Läroböcker och annat material	26
Fortbildning på skolan.....	28
Undervisning i svenska och svenska som andraspråk.....	29
Vad kännetecknar en undervisning som leder till framgång för andraspråkselever och om det skiljer sig för förstaspråkselever.....	32

Hur arbetet för en likvärdig utbildning ser ut på skolan	33
Är utbildningen alltid likvärdig i Sverige?.....	35
Slutsatser och sammanfattning.....	37
Käll- och litteraturförteckning.....	38

Inledning och bakgrund

I uppsatsen undersöker jag hur två kommunala grundskolor arbetar med svenska och svenska som andraspråk med fokus på årskurs två och tre. Den ena skolan är belägen i en multietnisk förort med låg socioekonomisk status där majoriteten av eleverna har utländsk bakgrund. Den andra skolan ligger i ett mer monoetniskt område med hög socioekonomisk status där majoriteten av eleverna har etnisk svensk bakgrund. Jag undersöker om pedagogernas tankar och uppfattningar om svenskundervisningen skiljer sig beroende på vilken skola de arbetar i och beroende på om de främst arbetar med barn med svenska som första- eller andraspråk. Detta för att granska om dessa två kommunala skolor har en likadan syn på svenskundervisningen utifrån de intervjuade lärarnas uppfattningar även om skolorna verkar i olika områden sett ur geografisk belägenhet, socioekonomisk status samt befolkningsstatistik med fokus på befolkning med invandrarbakgrund, inkomst och boendeform. Jag undersöker också vilket material de använder för att främja barnens språkutveckling i svenska. Den reviderade läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 menar att undervisningen ska vara likvärdig, oavsett var den anordnas. Läroplanen beskriver dock också att undervisningen inte behöver utformas likadant överallt och att skolan ska ta hänsyn till elevernas individuella behov och förutsättningar (LGR11, s.8). Detta är en aspekt jag tagit i åtanke för denna uppsats och jag undersöker därför pedagogernas syn på språkundervisningen samt deras uppfattningar om hur de och skolan bedriver den i denna uppsats. Jag kommer att undersöka hur lärarna anser att de arbetar med språk på ett sätt där de upprätthåller den likvärdiga utbildningen och samtidigt ser till de individuella behoven och förutsättningarna som finns.

Syfte

Syftet med uppsatsen är att belysa hur och om svenskundervisningen skiljer sig i två kommunala skolor med fokus på årskurs två och tre i två olika sorters områden sett ur geografisk belägenhet, socioekonomisk status samt befolkningsstatistik med fokus på befolkning med invandrarbakgrund, inkomst och boendeform samt möjligtvis konsekvenser av en eventuell skillnad. Undersökningsområdena är ett multietniskt område med låg socioekonomisk status och ett mer monoetniskt område med hög socioekonomisk status. Tanken är också att få en inblick i hur två pedagoger från varje skola uppfattar att svenskundervisning bedrivs på skolan, hur de själva bedriver den och deras tankar om den.

Frågeställningar

- Hur uppfattar pedagogerna svenskundervisningen i skolan de arbetar i och hur uppfattar de själva att de bedriver den?
- Vilka exempel på material visar lärarna mig och hur används det i svenskundervisningen i respektive skola?
- Hur skiljer sig arbetet med svenska i den multietniska förortsskolan och den mer monoetniska skolan enligt hur pedagogerna uppfattar att svenskundervisningen bedrivs?
- Tror pedagogerna att den likvärdiga utbildningen som ingår i läroplanens värdegrund och uppdrag upprätthålls? Varför/varför inte?

Det multietniska området med låg socioekonomisk status

Jag kommer hädan efter i denna text benämna detta område som Vallmohöjden och skolan från detta område som Vallmohöjdens skola. Dessa namn och alla andra namn på såväl områden, skolor och personer i denna uppsats är fiktiva.

Vallmohöjden är en ytterstadsförort belägen i Stockholm. Vallmohöjden beskrivs ofta i svensk media som ett stereotypiskt ”problemområde” med hög kriminalitet och utanförskap. I området finns dock flera verksamma organisationer för ungdomar och många av invånarna i Vallmohöjden anser att området i media enbart beskrivs ur ett negativt perspektiv trots att mycket positivt finns och sker i området. I stadsdelen bor det över 8000 invånare varav majoriteten av invånarna har utländsk bakgrund enligt Stockholms stads utrednings- och statistikkontor AB även förkortat USK. För att man enligt USK ska kategoriseras som att ha utländsk bakgrund krävs det att man själv invandrat till Sverige eller har två biologiska föräldrar som gjort det (www.uskab.se). I stadsdelen som präglas av flerfamiljshus är största delen av bostäderna hyresrätter, de flesta byggda under det kända miljonprogrammet då det byggdes över en miljon bostäder i Sverige mellan år 1965 och 1975. Utöver de många stora flerfamiljshusen finns dock även radhus och punkthus i området. Medelinkomsten i Vallmohöjden är under snittet för staden och arbetslösheten är flera procentenheter högre än det procentuella snittet för staden (www.uskab.se). Vallmohöjden har nära till naturområden och har flera parker, fotbollsplaner samt ytterligare ett stort antal lekplatser. Flera kända artister och skådespelare härstammar från området och området har ett starkt kulturarv.

Vallmohöjdens skola är en kommunal F-9 skola, vilket betyder att skolan har alla årskurser från och med förskoleklass till och med årskurs nio. I skolan går det över 500 elever varav över 80 procent har utländsk bakgrund. Enligt Vallmohöjdens skolas egen utsaga har över 90 procent ett annat förstaspråk än svenska (www.siris.skolverket.se). Svenskundervisningen ska enligt egen utsaga genomsyras av svenska som andraspråk. Skolan har i media framställts som en segregerad och problematisk skola, precis som många andra skolor med elever med utländsk bakgrund (Lahdenperä 2004, s.62-63).

Det monoetniska området med hög socioekonomisk status

Detta område kan vi benämna som Almtorp och skolan i området som Almtorpsskolan. Almtorp är likt Vallmohöjden en förort till Stockholm. Jag har inte kunnat hitta artiklar om området i media där det utmålas som ett område med mycket problem. I området bor det över 10 000 invånare och enligt Statistiska centralbyrån ligger det procentuella antalet invånare med utländsk bakgrund långt under snittet för staden. Almtorp består till största delen av villor men även några flerfamiljshus finns i området. Medelinkomsten i Almtorp ligger över snittet för staden och är över 10 000 kronor högre per person och månad än i Vallmohöjden. Det procentuella antalet arbetslösa i Almtorp ligger under snittet för staden (www.uskab.se, www.scb.se). Det finns inga större parker i området men flera fotbollsplaner finns.

Almtorpsskolan är en kommunal F-5 skola, vilket innebär att skolan har alla årskurser från och med förskoleklass till och med årskurs fem. I skolan går det över 350 elever varav under fem procent har utländsk bakgrund (www.siris.skolverket.se).

Teori

Sociokulturellt perspektiv

I min högskoleutbildning har jag tillämpat och studerat både om och från ett sociokulturellt perspektiv och det är även det sociokulturella perspektivet som jag i min studie använder som teoretiskt underlag. Den sociokulturella teorins främste företrädare är Lev Semenovič Vygotskij som var en rysk psykolog som hann med att få ett genomgripande inflytande över didaktiken och pedagogiken under sina 37 levnadsår. Det var dock främst under andra halvan

av 1900-talet efter hans egen död han slog igenom internationellt. I den sociokulturella teorin är det sociala samspelet av stor importens och Vygotskij menar att detta är fundamentalt för en mental utveckling. Lärandet sker först i samspel med andra och efteråt hos individen själv (Kroksmark 2003, s.446-447, Skolverket – Greppa språket 2011 s.29). Alltså är individens utveckling ett resultat av den undervisning som bedrivs, istället för en förutsättning. Den individuella utvecklingen ses som ett resultat av personens historiska, kulturella och sociala erfarenheter. Vår språkutveckling är alltså beroende av vilka sociala situationer och sammanhang vi varit med om (Gibbons 2009, s.26-27). En central del av Vygotskijs tankebanor är hans syn på undervisning och skolan. Lärande och undervisning är ett praktexempel på sociokulturell aktivitet. Skolan är det mest betydelsefulla sociala sammanhang med en specifik inriktning på att forma/omforma tänkande. Man kan utan svårigheter se Vygotskijs riktning gällande hans pedagogiska samt didaktiska uppmärksamhet mot det samspel som uppstår mellan pedagog och barn. Det är detta som utgör essensen för undervisnings- och lärandeprocessen (Kroksmark 2003 s.450-451). Vygotskij myntade också begreppet proximal zon. Den proximala zonen kan med andra ord förklaras som den närmaste utvecklingszonen. Denna zon syftar på en kognitiv klyfta mellan vad barn kan göra själva och vad de kan göra med en mer erfaren människa. Ett exempel på detta kan vara barns lärande för att klä på sig. I början behövs hjälp från en vuxen, men ju längre tiden går desto mer kunskap och färdigheter tillämpar barnet sig om att klä på sig själv. Då behövs endast den vuxnes hjälp ibland, när något blir för svårt för barnet. Efter en period kan barnet klä på sig själv helt utan hjälp av den vuxne. Detta är ett exempel på hur och att ett positivt samspel med någon annan kan få barn att utvecklas mer än de gjort om de varit själva. Detta gäller även exempelvis elevers andraspråksutveckling som är en del av vad denna studie kommer att behandla (Gibbons 2009, s.26-27, Kroksmark 2003, s.450-451).

Andraspråksinläring

Niclas Abrahamsson skriver i sin bok *Andraspråksinläring* att andraspråksinläring är ett oerhört flerdelat begrepp som har många olika sidor. Forskningen om andraspråksinläring har ofta berört ämnen som struktur av språket, hur språket både utvecklas och varierar och andra inblandade faktorer så som sociala, biologiska samt psykologiska. Vad innebär då andraspråksinläring? Ett andraspråk är ett språk som man tillägnar sig efter att ha etablerat eller inlett en etablering av ett förstaspråk. Förstaspråket kallas i många sammanhang för modersmål och är det språk man lär sig primärt, som man exponerats för via föräldrar eller

andra vårdnadshavare. En person kan även till exempel ha två förstaspråk, detta brukar främst ske när ett barn har två föräldrar eller vårdnadshavare som talar var sitt språk med sitt barn. Om man har två förstaspråk brukar man benämna det som simultan tvåspråkighet. Med detta sagt är det inte alltid så att en persons förstaspråk är det mest utvecklade eller det man har mest kunskaper i. Det är vanligt att barn som flyttat från ett land till ett annat till slut har större kunskaper i andraspråket än i förstaspråket. Med andra ord är ett andraspråk det språk man inlett exponering av efter förstaspråket, det handlar alltså om ordningsföljd och inte om hur stora kunskaper man har inom språken eller hur mycket man identifierar sig själv med språken (Abrahamsson 2009, s.11-14).

En viktig aspekt att tänka på när man talar om andraspråksinläring är att den skiljer sig från det som kallas främmandespråksinläring. Främmandespråk är ett språk som man lär sig i en miljö där inte språket fungerar som det primära språket för kommunikation. Främmandespråk kan vara andra språk än svenska som studeras i den svenska skolan som exempelvis engelska, spanska, tyska och franska. Andraspråk däremot är just ett språk man lär sig i en miljö där språket fungerar som det primära språket för kommunikation som till exempel när invandrare i Sverige lär sig svenska (Abrahamsson 2009, s.14-15).

Tidigare forskning

Linn Andersson och Kristina Uspor undersöker i sitt examensarbete vilka arbetssätt som används för att gynna flerspråkiga elevers språkutveckling. Deras syfte är att skaffa sig kunskap om vilka metoder och arbetssätt som används i klassrum i avsikt att gynna flerspråkiga elevers språkutveckling. De undersöker också hur skolan tillvaratar elevernas olika hemkulturer i undervisningen. Resultaten visar att skolor använder olika arbetssätt för att gynna andraspråkselevernas språkutveckling men även vilka metoder som används i högsta grad. Skolorna har också en positiv inställning till elevernas hemkulturer men använder kulturerna mindre i undervisningen än litteraturen rekommenderar (Andersson & Uspor 2010, *Vilka arbetssätt används för att främja flerspråkiga elevers språkutveckling? – Varierande metoder med inslag av olika kulturer i undervisning*).

Fredrica Beltramo Schilt undersöker i sitt examensarbete andraspråkselevers svårigheter gällande att ta till sig undervisningsinnehåll på sitt andraspråk, ett språk de inte än behärskar

fullt ut och hur lärarna kan göra för att bedriva en fungerande språkundervisning trots de språkliga begränsningar som existerar. Resultatet var att alla lärare som deltagit är medvetna om andraspråkselevernans svårigheter och aktivt arbetar för att uppväga dessa i undervisningen. Lärarna som deltagit tycker att majoriteten av andraspråkseleverna klarar sig väl, men att vissa behov går över vad lärarna tror att de kan se till (Beltramo Schilt 2002, *Att undervisa elever som lär på sitt andraspråk*).

Pauline Gibbons bearbetar i sin bok *Stärk språket stärk lärandet – Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet* hur man som till exempel lärare kan arbeta språkutvecklande och kunskapsutvecklande i ämnen. För att göra detta på ett främjande sätt finns det tre stycken grundprinciper. Den första är att man utgår och bygger vidare undervisningen från elevernas tidigare erfarenheter, språk, förståelse och kultur. Den andra är att man stöttar eleverna och ser till deras behov för att utvecklas språkligt samt för att klara kursplanens mål. Den tredje grundprincipen är att vilja låta eleverna ta över ansvaret för sina nya kunskaper (Gibbons, 2006).

Material och metod

I det här kapitlet kommer jag att presentera och diskutera vilka metoder jag valt att använda för insamling av mitt empiriska material

Kvalitativ intervju

Min studie baseras på fyra kvalitativa intervjuer. Intervjuerna har genomförts i informanternas arbetsmiljö och i tre av fyra fall i deras egna klassrum. Det är informanterna själva som valt plats att intervjuas på eftersom de då är i en miljö de kan känna sig trygga i, vilket kan resultera i mer utförliga svar (Stukát 2005, s.40-41). Samtliga fyra intervjuer har följt samma intervjuguide och skälet till detta är att jag senare i uppsatsen kommer att jämföra svaren. Jag både spelade in alla intervjuer på en bandspelare och antecknade för att vara så säker som möjligt att inget material eller inga ord skulle missas (Dalen 2007, s.33-34).

Jag har sedan transkriberat och renskrivit intervjuerna. Jag har i min studie använt en blandning av strukturerade och ostrukturerade intervjuer. Jag har nämligen följt ett visst schema för intervjufrågorna där jag ordningsföljden och formuleringar varit bestämda, men

jag har också ställt följdfrågor för att kunna få djupare svar. Jag har inte valt att enbart använda mig av en av dessa metoder som konstruerade intervjuer. Detta på grund av att jag velat ge informanterna relativt mycket utrymme för svar eftersom då spännande material som jag inte tänkt på skulle kunna framkomma genom detta sätt. Jag har heller inte enbart använt mig av okonstruerad intervjumetod eftersom jämförbarheten mellan svaren minskar via detta sätt (Stukát 2005, s.35-37). Motiveringen till varför jag valt att utföra kvalitativa intervjuer är eftersom jag undersöker hur pedagogerna uppfattar att de och skolan de arbetar i bedriver eller skulle bedriva svenskundervisning ur olika aspekter. Därför lämpar sig en kvalitativ intervjuform väl. Avsikten med kvalitativa intervjuer är att samla in information om hur andra människor upplever deras livssituationer. Den kvalitativa intervjumetoden fungerar bra för att samla in fakta om informantens egna tankar, erfarenheter och känslor (Dalen 2007, s.9). Jag har som avsikt att undersöka hur lärarna uppfattar sin vardag och hur de förhåller sig till den med fokus på en del av deras yrkesuppgifter som är svenskundervisning. Jag undersöker alltså lärarnas livsvärld, på så sätt att jag studerar hur de anpassar sig till sin livssituation. Tanken är att försöka förstå världen ur informanternas egen synpunkt. Jag undersöker inte hur undervisningen i svenska och svenska som andraspråk ser ut i skolan utan just hur dessa lärare ser på den och uppfattar den och därmed utgår min studie från dessa lärares livsvärld (Dalen 2007, s.11, Thomassen 2007, s.93-94).

Etiska reflektioner

När man utför intervjuer är det av stor vikt att man följer vissa etiska krav. De krav jag haft nytta av att följa i denna studie är följande:

- ”krav på samtycke”
- ”krav på att bli informerad”
- ”krav på konfidentialitet”

Samtliga tre ovanstående citat är hämtade ur boken Intervju som metod (Dalen, M 2007 s.21). Jag har naturligtvis utfört mina kvalitativa intervjuer med ett frivilligt samtycke från informanterna. Detta betyder att inga yttre påtryckningar eller liknande av informanternas handlingsfrihet skett. Jag har också informerat informanterna om deras uppgift och villkor för deltagande gällande studien. Jag har lämnat information till dem om syftet med varför denna studie utförs, vilka metoder jag kommer att använda och hur jag kommer att presentera och förmedla resultat. För att skydda informanternas identitet har jag i min studie hela tiden

använt mig av fiktiva namn på såväl informanterna som skolorna. Jag lämnar inga exakta statistiska siffror om områdena för att informanternas identitet ska skyddas ytterligare. Detta har jag informerat informanterna om tydligt för att de ska kunna känna sig säkra på att uppgifterna de lämnar inte kan spåras till dem (Dalen 2007, s.20-24, Stensmo 2002, s.26-27).

Urval och avgränsningar

Jag har valt att i denna studie undersöka hur sammanlagt fyra klasslärare i årskurs två och tre från två olika skolor anser och uppfattar att de och skolan bedriver svenskundervisningen. Jag har intervjuat två lärare från varje skola. Min tanke är att också jämföra dessa skolors svenskundervisning samt om undervisningen i skolor i Sverige alltid är likvärdig från lärarnas uppfattningar och syn på saker. Eftersom jag enbart är intresserad av lärarnas uppfattningar och tankar om undersökningsämnet har jag valt att inte observera svenskundervisningen. Jag kommer inte att generalisera arbetet i skolorna enligt lärarnas uppfattningar för hur andra lärare tänker eller för liknande skolor eller områden. Jag har inte tillräckligt stort empiriskt material för att göra det. Jag undersöker och jämför istället just dessa två skolor genom lärarnas tankar och uppfattningar.

Metoddiskussion

Genom att välja kvalitativa intervjuer som metod kan jag inte få samma statistiska beläggning som jag skulle kunnat få genom att utföra en kvantitativ undersökning. Jag är också väl medveten om problematiken i att min egen tolkning kan komma att reflekteras genom att jag möjligen uppfattar svaren ur intervjuerna på ett visst sätt. Detta genom min förförståelse. Förförståelse eller fördomar som Hans-Georg Gadamer kallar det betyder att man alltid har en viss bild av hur något är. Mina egna tankar, erfarenheter och känslor kan påverka min tolkning av mitt empiriska material. Man har alltid en viss förförståelse om hur saker och ting är och detta kan påverka den kvalitativa undersökningen på så sätt att resultatet kan variera beroende på vem som utfört undersökningen och bearbetningen av det empiriska materialet (Dalen 2007, s.13, Stukát 2005, s.32, Thomassen 2007, s.95-96).

Resultatredovisning och analys

Deltagande lärare

Gunilla Bengtsson årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Gunilla har arbetat som lärare i tretton år och har innan dess arbetat som förskollärare, även det i ungefär i tretton år. Den största delen av hennes tjugosexåriga pedagogiska yrkeskarriär har hon spenderat i Vallmohöjden. Gunilla utbildade sig först till förskollärare för att sedan läsa vidare till även lärare för årskurserna ett till tre. Utöver detta har hon läst kurser som motsvarar minst fyrtio högskolepoäng gällande pedagogik, något hon kände sig väldigt intresserad av. För närvarande arbetar Gunilla med en grupp i årskurs två. I gruppen hon är mentor för går det sjutton elever, dessa elever tillhör egentligen en större grupp på fyrtioåttio elever som i vissa moment delas upp på två lärare och en förskollärare. Gunilla säger dock att denna grupp på sjutton elever är hennes basgrupp som hon är mentor för och har mest undervisning med. I gruppen på sjutton elever följer tre elever kursplanen för svenska varav fjorton följer kursplanen för svenska som andraspråk.

Anneli Marklund årskurs 3 - Vallmohöjdens skola

Anneli Marklund startade sin pedagogiska karriär som utbildad musiklärare 1980. Detta yrke skapade ett intresse för pedagogiskt arbete och hon utbildade sig till musiklärare för att sedan studera ämne för ämne istället för att gå en lärarutbildning. Hon har sedan dess haft kvalificerad utbildning som klasslärare i de tidigare åren, lärare i vissa ämnen upp till årskurs sju och musiklärare upp till och med årskurs nio samt för vissa gymnasielinjer. Anneli arbetar just nu med en klass i årskurs tre på Vallmohöjdens skola. Samtliga elever i klassen följer kursplanen för svenska som andraspråk, men en elev kommer möjligtvis att följa kursplanen för svenska från och med eleven börjar i årskurs fyra.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna har arbetat som lärare i snart elva år. Hon är utbildad grundskollärare i årskurserna ett till sju samt har en utbildning i svenska som andraspråk. Hanna talar om för mig att hon för närvarande arbetar med en klass i årskurs två där det går tjugo elever som alla följer kursplanen för svenska.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria har arbetat som lärare i över trettionio år. Hon är utbildad till lågstadielärare och har 1985 också läst en termin speciallärarutbildning. Man kunde läsa två terminer men Maria valde att endast läsa en då den andra terminen var anpassad för om man skulle arbeta med särskola vilket hon inte hade några planer på. Maria arbetar med en klass i årskurs tre där hon har tjugotvå elever som följer kursplanen för svenska.

Pedagogik och metod

Jag undersökte här om lärarna eller skolan de arbetade i följde någon särskild pedagogik.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Gunilla berättar för mig att man i Vallmohöjdens skola inte följer någon särskild pedagogik eller metod men Gunilla själv tänker mycket på Lev Vygotskij när hon planerar sin undervisning. Hon utgår gärna från elevernas erfarenheter och upplevelser och hon försöker använda sig av gruppens styrka och den glädje som finns i gruppen. Hon anser att hennes roll som ”flockledare” som hon kallar det är väldigt viktig men menar också på att barnen måste få vara delaktiga och få valmöjligheter. Om eleverna ska skriva en text har hon aspekter hon vill att eleverna ska träna på, men hon ger dem gärna alternativ och berättar för dem vad de ska träna på om de jobbar med de olika alternativen.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Anneli berättar att hon inspirerats mycket av Pauline Gibbons bok Stärk språket stärk lärandet. Hon anser att boken är användbar och Anneli brukar djupdyka i olika genrer, syftet är då att visa att man skriver på olika sätt och pratar på olika sätt beroende på sammanhang. Hon tar upp att man till exempel kanske inte använder samma sorts språk när man berättar en

historia som om man ger instruktioner till något eller när man leker med språket som med sång eller rim och ramsor. Anneli nämner att eleverna brukar få leka med språket ibland och skriva låt texter och sjunga. Hon berättar att hon försöker att tänka på att språk varierar i olika sammanhang hela tiden. Hon berättar att hon även använder Gibbons bok till fler ämnen än svenska och svenska som andraspråk. Även i skolans undervisning och tänk i stort tycker Anneli att man fokuserar mycket på att man använder språket på olika sätt och på att uttrycka sig. Anneli talar om att eleverna oavsett om de främst arbetar med matematik eller språk får förklara hur de tänker och att hon sedan försöker utveckla vad de säger mot att det ska bli så tydligt som möjligt. Hon upprepar alltså ungefär vad barnen säger men förtydligar det och använder korrekta begrepp.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna förklarar att hon inte följer någon särskild metod eller pedagogik, hon använder sig istället mycket av erfarenhet och kunskap. Hanna utgår enligt egen utsago från barnen och deras intressen i det pedagogiska arbetet. Hon berättar också för mig att hon inte tycker om att använda läromedel så mycket.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria förklarar att både hon och andra i skolan varierar och blandar lite olika pedagogiska teorier och metoder. Hon lyssnar inte på vad som är populärt att använda för stunden. Hon talar om att det man gärna fokuserar lite särskilt på i Almtorpsskolan är arbetet med att läsa och läsförståelse. Läsningen är viktig för hela skolgången säger Maria.

Diskussion pedagogik och metod: Ingen av skolorna följer någon uttalad pedagogik eller metod. Både Gunilla och Hanna som arbetar i årskurs två berättar att de gärna utgår från eleverna. Denna pedagogiska ståndpunkt berättar Gunilla är hämtad från Lev Vygotskij. Att Gunilla och Hanna utgår från elevernas erfarenheter betyder att de i undervisningen utgår från elevernas bas för tänkande (Forssell 2005, s.129). Skolan ska utgå från elevers erfarenheter (Molloy & Ejeman 1997, s.12). Genom tidigare kunskap förstår man mer och förstår man mer får man mer ny kunskap (Naucleur 2000, s.95). Gunilla nämner även att hon tar vara på gruppens styrka. Även här tillämpas tankar som bland annat Vygotskij representerat genom att förklara att kunskap produceras i sociala sammanhang (Gibbons 2006, s.35-46, Kroksmark 2003, s.450-455, Vygotskij översättning Öberg Lindsten 1999, s.351, Forssell 2005, s.121).

Anneli berättar att hon gärna använder Pauline Gibbons syn på språkundervisning. Hon vill visa olika textgenrer och att språket kan variera beroende av sammanhang samt göra elevernas språk tydligare (explicit). Olika genrens syften är olika och har olika språkliga särdrag. Tanken med denna undervisning är att synliggöra och få eleverna att klara av språket i olika sammanhang oavsett om det till exempel handlar om att skriva en faktatext eller en romantisk historia. Genom detta arbetssätt skapas också ett tydligt språk då det är nyanserat och ämnat för sammanhanget (Gibbons 2006, s.82-91). Anneli berättar också att hon gärna leker med språket genom rim och ramsor. Många barn tycker det är roligt att leka med språket samtidigt som exempelvis rim och ramsor skapar en språklig medvetenhet hos barnen (Svensson 2005, s.63). Maria benämner att man på Almtorpsskolan gärna fokuserar lite särskilt på läsning. Läsningen är av stor vikt för barnen för såväl inläring som uppfattningen av sig själv (Molloy & Ejeman 1997, s.44).

Vad är viktigast i svenskundervisningen?

Jag undersökte här vad lärarna ansåg vara viktigast i svenskundervisningen.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Gunilla förklarar att hon på grund av att så många elever följer kursplanen för svenska som andraspråk i stort sett alltid planerar undervisningen utifrån det. Hon går in på djupet av texter och instruerar väldigt mycket. Hon har genomgångar och förklarar och låter alla dessa moment ta den tid som krävs. Hon betonar att hon inte stressar genom saker och lägger en stor dominans på uppstarten till övningar och uppgifter. Detta gör hon för att alla ska veta vad de ska göra, för att ingen ska känna sig utelämnad och för att utveckla elevernas språk. Hon anser att det är viktigt att använda sig av mycket gruppundervisning för att få ett nätverk där eleverna kan ge och ta av varandra. Den muntliga undervisningen läggs även den mycket fokus på i Vallmohöjdens skola. Gunilla menar att man måste ta tid till det muntliga och försöka föra eleverna mot ett tydligare språk.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Anneli berättar att hon tycker det viktigaste att tänka på när man arbetar som pedagog i ämnet svenska eller svenska som andraspråk är att arbeta mycket muntligt. Hon ser det som en förutsättning för att eleverna ska utveckla sitt språk och därför arbetar hon med mycket

diskussioner i alla ämnen. Hon utgår gärna från något praktiskt för att sedan introducera ord som är viktiga på vägen medan hon och eleverna diskuterar. Eleverna får även berätta mycket muntligt på grund av att hon känner att denna grupp i stort har svårigheter med skrivandet. Hon betonar även grupparbetets vikt.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Det viktigaste att tänka på i svenskundervisningen enligt Hanna Drott är framförallt läsningen. Hon anser att det är viktigt att barnen skapar ett intresse för att läsa och att de snabbt kommer igång med läsningen. Även med skrivandet är elevernas intresse viktigt att utveckla. Hanna brukar vara varsam med att rätta stavfel eftersom hon tycker det är viktigare att eleverna känner sig kompetenta.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria anser att tre bitar är de viktigaste gällande svenskundervisningen. Dessa tre delar är: tal, att ha ett rikt ordförråd och att kunna läsa. Hon nämner att det självklart finns många fler delar som hon anser är viktiga som till exempel att: Få ta del av olika sorters texter, kunna skriva med bra handstil, kunna läsa texter som är anpassade efter elevernas ålder och att kunna kommunicera via text samt stava tillräckligt bra för att andra ska kunna läsa och förstå.

Diskussion vad är viktigast: Båda lärarna från Vallmohöjdens skola är här överens om det muntliga som en av de viktigaste aspekterna gällande svenskundervisningen medan båda lärarna från Almtorpsskolan nämner läsningen som det viktigaste, även om Maria också nämner talet och ordförråd. Att eleverna får tillämpa muntliga aspekter i sin språkutveckling är en grundläggande del av all undervisning och kan vara det viktigaste redskap för språkutveckling eleverna har (Svedner, P-O 2010 s.125, Wedin, Å 2011 s.72). Genom att tala får eleverna träna på den muntliga förmågan, skärpa uttrycksförmågan, skapa självförtroende till sin egen språkliga muntliga förmåga och främja sin personlighetsutveckling (Bjar, L 2006 s.113, Molloy, G & Ejeman, G 1997 s.10-11). Pauline Gibbons berättar att interaktionen är navet i elevernas inlärningsprocess, genom interaktionen främjar man såväl de sociala, kulturella och språkliga delarna av all inläring (Gibbons, P 2006 s.35-39). Även här tas olika textgenrer upp som viktigt, men denna gång av Maria.

Ämnesintegrering?

Jag undersökte här huruvida lärarna ämnesintegrerar svenskundervisningen eller inte och varför de gör eller inte gör det.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Gunilla berättar att de arbetar med svenska i alla ämnen. De har särskilda pass för svenska där de till exempel tränar på läsförståelse men de ämnesintegrerar också och blandar NO med svenska, bild och svenska och så vidare. Gunilla tycker det är praktiskt att ämnesintegrera och berättar att om de exempelvis arbetar med NO skriver de mycket texter om vad de behandlar och så vidare, men hon fokuserar inte lika mycket på stavning om eleverna skriver en text i NO som om de har som huvudsaklig uppgift att skriva en berättelse. Man får inte vara rädd att använda svåra ord när man arbetar med yngre barn menar Gunilla, det är bara ord likväl som alla andra ord barn behöver lära sig. Vi kan också till exempel arbeta med mattekluringar med meningar där vi tränar att skriva ut meningar och förklara i matematiken.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Anneli berättar att hon integrerar svenskundervisningen med andra ämnen hela tiden, men att hon också har specifik svenskundervisning där hon och klassen arbetar med språkets struktur. Hon nämner igen att hon brukar uppmärksamma att språk används på olika sätt i olika sammanhang, och det vill hon också att eleverna ska träna på så att de behärskar det. Anneli berättar att skälet till varför hon väljer att integrera svenskundervisningen med andra ämnen är för att utveckla barnens språkkunskaper som krävs för att klara sig i ämnen som naturorientering, matematik eller samhällsorientering och att öka elevernas ordförråd. I matematikundervisningen integrerar hon gärna svenskundervisningen genom att barnen får arbeta i grupp för att interagera med varandra och genom att diskutera hur barnen tänker kring olika problem eller andra aspekter.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna kände att hon själv aldrig fick en röd tråd i sin egen skolgång och hon integrerar därför svenskundervisningen med andra ämnen. Hon menar att eleverna genom detta kan förstå att olika ämnen har ett samband. Hon arbetar med olika begrepp i matematiken och vill att eleverna ska lära sig och förstå dem. Svenskundervisningen både integreras och utövas i svensklektioner där man arbetar med grammatik, läsning och skrivning med mera.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria arbetar framförallt med svenska på svensklektioner berättar hon men man använder ju språket i alla ämnen. Man skriver i alla ämnen och om eleverna frågar om något i ämnet naturorientering som de inte förstår så förklarar man ju självklart det menar Maria. Den pedagogiska tanken för att utveckla språket återfinns dock endast i svensklektioner.

Diskussion ämnesintegrering?: Alla tre lärarna förutom Maria berättar att de använder sig av en genomtänkt ämnesintegrerad undervisning. Att ämnesintegrera har många fördelar så som att: språket då lärs ut i naturliga och varierande sammanhang, att andraspråksinlärare får lättare att komma ikapp förstaspråksinlärare genom parallell undervisning (det tar ca fem till sju år för andraspråksinlärare att komma ikapp förstaspråksinlärare gällande det språk som används i skolsammanhang), språk lättare kan läras in när det krävs för annan inläring, det andra ämnet gynnas av språkkunskaperna som tillämpas för det specifika ämnet (Gibbons 2006, s.161-166, Wedin 2011, s.129-130). Att inte ämnesintegrera språkundervisning kan ofta resultera i en otillräcklig undervisning för eleverna och skapa en splittring av verkligheten där dessa ämnen kan hänga ihop (Gibbons 2006, s.163, Molloy 2007, s.42-43).

Språkvariation i olika sammanhang och textgenrer

Jag undersökte här hur lärarna arbetar med att språket varierar i olika sammanhang och hur de arbetar med textgenrer.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Vi arbetar med olika genrer genom att till exempel arbeta med olika media och tidningar. Vi läser artiklar och kan diskutera dem och då är det viktigt att man visar att det är okej att tycka och tänka olika. Det blir lätt så att man bygger mycket berättelser i de tidigare åren och detta gör vi både verbalt och skriftligt. Jag har jobbat mycket med grupper i det också där vi byggt berättelser från sagokort. Men vi går även in på faktatexter, reklam och annonser och så vidare. Då jobbar vi med hur man ska skriva de olika sorters texterna, hur de är uppbyggda. Jag har med tidigare klasser i årskurs tre skapat en skoltidning som ska innehålla delar som sport, reklam och så vidare. Jag tycker det är viktigt med stavning, men det är ännu viktigare att veta vem som är mottagare till en text och hur man ska skriva den. Jag använder också en

modell med fyra bubblor som berättelser byggs från. Dessa bubblor innehåller frågorna: Vem handlar det om? Sedan ska det vara ett problem, Sedan ska det lösa sig, och till sist vad händer efter problemet är löst. Jag kan ibland läsa för eleverna och be dem stoppa mig när jag kommer till nästa bubbla. Dessa bubblor kan man också följa lite även om det är till exempel ett reportage om en fotbollsmatch. Jag tycker att det är viktigt att visa och arbeta med många olika textgenrer. Vi arbetar därför också med att språk varierar i olika sammanhang, att det finns olika sociala koder. Man kanske inte tilltalar alla på samma sätt. I vissa texter är det till exempel okej att använda mycket talspråk, men i andra ska man akta sig för det, då får man byta ut de orden. Vi diskuterar även om man pratar likadant med till exempel en tant och en fröken.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Vi kan till exempel arbeta med en faktatext om tänder. Eleverna får då arbeta mycket i grupparbete och då får de vissa saker att ta reda på. De får leta efter något de tycker är intressant och börja där. De får tänka på vad som händer om den delen inte fungerar och så vidare. Sedan brukar vi även ha genomgång av ord och begrepp som används när man talar om tänder som till exempel emalj eller käkben. Vi vill uppmärksamma de orden eleverna inte använder till vardags. De ska ju bli experter på sitt område och sedan kunna förklara dem vidare till andra.

Anneli förklarar att hon ställer den förortssvenska som många av eleverna talar mot vad eleverna hör och vad som fungerar i andra sammanhang. De har diskuterat om att kunna prata på olika sätt och att man inte får samma respekt om man använder mycket svordomar. Anneli har berättat för barnen att hon pratar på ett sätt med sitt barn och på ett annat när hon pratar med sina kollegor, hon vill att barnen ska förstå att hur man pratar kan variera beroende på sammanhang. För att utveckla språket från svordomar och slangord har de i klassen gjort en lista på andra alternativa ord eller fraser man kan använda för att få fram samma budskap.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna har precis läst om genrepdagagogik, att man arbetar med olika typer av texter som till exempel bruksanvisning, deckare, berättande text och instruerande text. Hon berättar att hon inte arbetat med det särskilt mycket med hennes nuvarande klass men att hon gjort det mer tidigare. Hon har dock arbetat med till exempel både sagor, spökhistorier och argumenterande texter. De har då arbetat med vad som kan finnas i till exempel spökhistorier eller vad en

deckare innehåller. Hanna talar om för mig att inte enbart eleverna läser texter utan att även hon läser för dem. För att eleverna ska förstå att språk kan variera beroende på sammanhang brukar Hanna visa för dem att man pratar på ett sätt och skriver på ett annat. Hon vill även att eleverna ska veta att man kan prata olika i olika situationer.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Eleverna i Marias klass får läsa olika sorters texter som till exempel faktatexter, tidningstexter, egna berättelser och andras berättelser. De arbetar ungefär likadant med alla sorters texter. Först går de genom olika begrepp och ord för att eleverna sedan ska få skriva egna texter eller läsa andras och svara på frågor kring dem. Maria brukar vara ganska noggrann med att eleverna ska använda sig av stora bokstäver och punkter på rätt ställen i texten. Med tidningar kan de ofta få leta artiklar de vill berätta om för att sedan sitta två och två och berätta för varandra. Maria brukar visa att det finns olika sorters texter i tidningen som till exempel behandlar olika ämnen och använder ”sportspråk” eller ”reklamspråk”.

Diskussion språkvariation i olika sammanhang och textgenrer: Samtliga lärare förklarar att eleverna får komma i kontakt och arbeta med olika textgenrer. Det är viktigt att elever får kunskap om att språket varierar beroende på sammanhang och att de ska veta skillnader om hur exempelvis en rapport ska utformas jämförelsevis med en insändare (Gibbons 2006, s.82-83, Svedner 2010, s.143). Genom att lära sig olika textgenrers struktur kan eleverna lära sig att fungera i genren och använda språket så att de kan nå genrens syfte (Hedeboe & Polias 2008, s.37). Detta är relevant eftersom vi i vardagen möter många olika textgenrer (Hedeboe & Polias 2008, s.37).

Uttrycka känslor, kunskaper och åsikter

Jag undersökte här hur lärarna anser att de arbetar med att eleverna ska få lära sig att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Vi bestämmer ibland spännande ord och för att eleverna sedan ska få skriva berättelser eller meningar där dessa ord finns med. Vi jobbar också med ord eleverna tycker är svåra. När vi jobbar med texter säger jag alltid till eleverna att de ska leta ord de tycker är svåra så att vi

sedan kan gå genom dem tillsammans. Det är väldigt viktigt att man skapar en tillåtande miljö i klassrummet, så alla vågar räcka upp handen och fråga om de inte förstår något. Ibland kan vissa barn associera något ord med ett annat och då kan vi få igång diskussioner. Vi har mycket diskussioner och därför tar det tid med vår undervisning.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Anneli förklarar för mig att hon brukar arbeta med att eleverna ska träna på att uttrycka sina känslor genom samtal om konflikter från raster och så vidare men också genom att titta på kortfilmer som skolan har tillgång till via medieteket. Dessa kortfilmer tar upp händelser som till exempel att ett barn är ny i en skola samt vad som händer, vad som är tråkigt för barnet och så vidare. Efter att ha sett filmen berättar Anneli att de brukar föra diskussioner om vad olika karaktärer i filmen kunde gjort annorlunda, vad som hände och även om känslor då många av barnen kan känna igen sig i ämnena som berörs.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna berättar att dem i klassen läser mycket gemensamt. Läser de till exempel en faktatext om myror kan de behandla bas ord och begrepp i texten och förklara dess betydelse. Detta gör dem enligt Hanna för att eleverna ska lära sig begrepp.

Att lära sig begrepp är viktigt i läsningen där diskussion och begreppsförklaring är en del av undervisningen, denna muntliga undervisning menar Hanna är viktig. Eleverna brukar då också få förklara hur de själva uppfattar ord. Hanna uppfattar det som att eleverna får träna på att använda mycket adjektiv i texter de skriver genom att träna på att bygga ut meningar.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria anser att de arbetar mycket med känslor i svenskundervisningen. De kan till exempel se filmer som behandlar olika dilemman som exempelvis en förälder har rätt att tjuvlyssna på sina barn. De diskuterar även mycket runt dessa ämnen och om hur bra vänner ska vara och så vidare. En del av denna undervisning är skriftlig men mestadels använder sig Maria av diskussioner förklarar hon.

Diskussion uttrycka känslor, kunskaper och åsikter: Samtliga lärare berättar om att de använder diskussioner för att eleverna ska få lära sig att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Genom detta används språket i ett meningsfullt syfte som också kan också lära barnen

om normer och tänkesätt i samhället (Gibbons 2006, s.39, Wedin 2011, s.72). Gunilla nämner också att det i detta sammanhang krävs ett klassrum där miljön är tillåtande. Detta är en betydelsefull aspekt för en fördelaktig språkutveckling, men vårt talande är också en känslig punkt gällande vår personlighet. Det är därför viktigt att utforma en talvänlig miljö som präglas av positiv nyfikenhet (Lahdenperä & Lorentz 2010, s.95, Molloy & Ejeman 1997, s.16).

Språk för alla ämnen

Jag undersökte här hur lärarna ansåg att de arbetade för att eleverna skulle utveckla ett språk där de kan hantera den språkliga kontexten i alla ämnen.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

I ämnen som exempelvis matematik brukar Gunilla och de andra lärarna på skolan som arbetar i de tidigare åren kontakta lärarna i de senare åren och rådfråga vilka begrepp som är viktiga att eleverna ska kunna senare i deras skolgång. Gunilla brukar även försöka föra elevernas språk mot ett mer explicit språk och hon kan till exempel använda orden plus, lägga till och addera parallellt. Om en elev till exempel säger att det är plus som ska användas kan Gunilla svara: Ja det stämmer, du lägger till, du adderar.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Eleverna får alltid förklara och jag försöker leda det vidare. De får tänka och berätta och jag försöker hela tiden få dem att berätta tydligare.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Vi läser mycket gemensamt. Vi jobbar ibland med faktatexter och då går vi igenom facktermer så de får lära sig de termer de behöver. Samma sak gäller i matematikundervisningen.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria arbetar mycket med synonymer. Om eleverna diskuterar eller skriver något och använder samma ord ofta brukar hon råda dem att slå upp synonymer i en ordbok för att hitta variation i språket. Hon brukar råda barnen att använda mycket adjektiv om en text saknar

fullighet säger hon. Hon förklarar gärna ord för barnen om de inte vet vad de betyder och hon försöker leda barnen mot att tala med ett tydligt språk så att det blir mindre utrymme för missförstånd. Hon kan ibland låtsas att hon inte förstår om ett barn använder mycket ord som till exempel där och så vidare även om hon egentligen vet vad barnet menar.

Diskussion språk för alla ämnen: Samtliga lärare berättar här om att föra elevernas språk mot det mer explicita språket. Explicit språk innebär ett tydligt språk. Detta berättar lärarna att de gör genom att stötta eleverna när de talar och försöker stötta eleven där deras språk behöver förtydligas för att andra ska kunna förstå (Gibbons 2006, s.60-64).

Bearbeta texter enskilt och tillsammans med andra

Jag undersökte här hur lärarna arbetar för att eleverna skulle få bearbeta texter enskilt och tillsammans med andra.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Vi arbetar mycket i grupp och vi djupdyker i texterna. Eleverna får också läsa för varandra och läsa varandras texter. Den som lyssnat får sedan återberätta och verkar det lite svårt så kanske det saknas något i texten och då kan man lägga till något. Eleverna får stötta varandra på det här sättet och då är det som jag tidigare nämnt viktigt att man får göra fel. Jag säger också till eleverna att de får gärna skriva om något är svårt för då vet jag vad vi ska träna mer på.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Anneli använder sig av mycket grupparbete. Eleverna får skriva och läsa texter själva men de får också skriva och läsa dem i grupp samt läsa varandras texter och diskutera dem, ibland i grupper ibland diskuterar de texter i helklass.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna talar om att de ibland arbetar i grupp men framförallt arbetar i par eller individuellt. Eleverna får ofta läsa varandras texter och ge gensvar om vad de anser är bra eller inte förstod och så vidare. Detta görs antingen verbalt eller skriftligt. Ibland läser även Hanna upp texterna för klassen för att eleverna ska inspirera varandra. Ibland får eleverna skriva texter i par och

detta kan vara särskilt bra om eleverna har svårt att komma igång med uppgiften, de får då även träna på samarbete samt att tala och lyssna. Hanna konstaterar att eleverna inte dock kommit jättelångt med att ge gensvar på varandras texter eftersom de går i årskurs två, mer av detta kommer när de blir äldre menar hon.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

För att eleverna ska få arbeta med texter både enskilt och tillsammans med andra gör vi både gemensamma saker och enskilda. Ibland kan jag å igenom saker med alla barn och sedan får de en text som vi diskuterar gemensamt men det kan också vara så att eleverna får arbeta enskilt för att vi sedan går igenom det tillsammans. Vi kan också leta efter ord i som stavas på ett visst sätt i texter där eleverna kommer med förslag som jag skriver på tavlan. När eleverna skriver enskilda texter är berättarglädjen viktig och då försöker jag att inte bry mig om alla stavfel även om jag tycker det är svårt berättar Maria. Men vi har också rättstavning varje vecka där vi fokuserar på det. Eleverna kan arbeta tillsammans eller enskilt när de arbetar med uppgifter till böcker eller dylikt, så vi varierar med att arbeta enskilt och i grupper.

Diskussion bearbeta texter enskilt och tillsammans med andra: Även gällande denna punkt har alla lärare något gemensamt. De alla använder sig av både grupparbete och enskilt arbete i sin svenskundervisning. En skillnad är dock att båda Gunilla och Anneli från Vallmohöjdens skola betonar att de använder sig av mycket grupparbete. Den interaktion som uppstår i grupparbete bidrar till språkutveckling (Lindberg 2005, s.99). Flera fördelar finns med att utöva grupparbete, dessa kan till exempel vara att eleverna får höra språket talas av fler än lärarna, detta ger ett större inflöde och en större variation av språket. Eftersom eleverna även måste interagera blir även elevernas utflöde större och eleverna kan känna ett större personligt ansvar för att tala så de blir förstådda (Gibbons, 2006, s.39). Samtliga lärare förutom Maria från Almtorpsskolan berättar att eleverna får läsa varandras skrivna texter. Detta ger eleverna känslan av att vad de skriver har naturliga mottagare och en större mening (Wedin 2011, s.103). Detta kan vara en motivation för eleverna när de skriver.

Läroböcker och annat material

Jag undersökte här exempel på vilket material lärarna använder sig av i svenskundervisningen och varför de använder detta material.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Vi använder oss enbart av en bok som heter Läsförståelse på lågstadiet som kommer från Adastra för att träna grammatik med mera. Boken ska fördjupa förståelsen och träningen med läsförståelse. Vi jobbar framförallt med den när jag bara har grupper på ca tolv barn. Vi inleder då ofta med att jag läser en text som de sedan får läsa själva. Efter det läser vi texten tillsammans och letar efter svåra ord. Sedan får de svara på frågor till texten och då brukar jag även fråga dem frågor som till exempel om man kan svara på något annat sätt eller hur kan man få hjälp av frågan och så vidare. Eleverna får försöka skapa långa meningar och på en sådan lektion kanske vi hinner fyra eller fem meningar. Boken behandlar även instruktioner för att eleverna ska klara andra ämnen senare i deras skolgång samt behandlar olika sorters texter som till exempel faktatexter och berättelser. Vi brukar jobba med boken i grupp. Vi arbetar även med stjärnsvenska och Adastras vingböcker som är böcker ordnade efter svårighetsgrad som eleverna får läsa. Utöver läroböcker använder vi med annat material som till exempel skönlitterära böcker och omkastade meningar som eleverna får lägga till rätta med mera. Jag vill visa eleverna att jag älskar att läsa och jag brukar läsa till exempel komiska texter och klassiker som Mio min Mio för dem. Eleverna ska hungra efter mer att läsa tycker Gunilla. Därför måste de också veta att det är okej att inte förstå något och att de då kan fråga mig eller byta text. Det får inte bli så att de tror att de måste kunna och veta allt framför mig. Ibland får de också låna hem ljudböcker när de har läsläxa just för att de ska tycka det är kul vilket jag tycker att läxorna ska vara. Efter läsläxorna brukar eleverna få läsa för varandra och ge varandra beröm. Det finns alltid något positivt att hitta och jag vill inte att de ger varandra negativ kritik. Jag brukar ibland när eleverna skrivit saker skriva läst för och läst av på baksidan så att andra elever kan läsa deras texter under lässtunder. Sedan kanske de ser att åtta stycken läst deras text och det brukar de tycka känns spännande och roligt.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Anneli använder sig av en bok som heter Läsförståelse som kommer från Adastra, hon använder boken med en svårighetsgrad över den Gunilla använder med sina elever i årskurs två. Boken behandlar olika textgenrer för att eleverna ska få lära sig dessas olika

uppbyggnader. De arbetar både individuellt och i grupp med boken och de brukar även ha helklassdiskussioner om begrepp och dylikt som används i boken. Anneli berättar att hon också använder sig av skönlitteratur i undervisningen och hennes elever har bland annat fått läsa böcker för eleverna i förskoleklasserna i skolan. Hon planerar att låta hennes elever hjälpa eleverna i årskurs ett med läsningen. De brukar diskutera svåra ord i böckerna gemensamt. De får också berätta för varandra om vad de skrivit i hemläxa och ibland får den som lyssnat berätta vidare till en tredje vän. Anneli berättar om hur hon brukar arbeta med bilder för att eleverna ska träna på adjektiv, hon brukar då låta barnen berätta vad de ser på bilden för att sedan låta dem lägga till adjektiv som till exempel: Jag ser en stor flicka istället för att enbart säga jag ser en flicka. Skälet till varför Anneli gärna arbetar med skönlitterära texter menar hon är för att eleverna tycker om böcker och för att hon tycker det utvecklar språket.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna utgår mycket från skönlitterära texter i svenskundervisningen förklarar hon och hon brukar försöka hitta böcker i fler exemplar så det räcker till hela klassen. Det är bättre att arbeta med skönlitterära böcker säger hon, det är en bättre upplevelse för barnen och inte lika tillrättalagt som studielitteratur. Hanna väljer de flesta böcker eleverna ska läsa och hon förklarar att hon försöker hitta böcker som passar barnens intressen eftersom hon vill att de ska bli läsare och känna en vilja att läsa. Hanna håller i mycket boksamtal där eleverna får koppla till upplevelser, texter och erfarenheter. Skolan ska egentligen arbeta med en bok som heter Språkbiten och det gjorde vi i årskurs ett men inte i årskurs två och skälet till detta är att jag inte delar åsikten om hur man ska arbeta med språk. Ibland besöker klassen ett kommunalt bibliotek för att ha boksamtal med en bibliotekarie, då styr Hanna vilket ämne hon vill att eleverna ska behandla.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Vi använder oss av särskilda böcker för läsförståelse men också olika läseböcker i svenskundervisningen. Vi har läsgrupper där eleverna får läsa böcker som stämmer överens med deras kunskapsnivåer. Hela skolan läser också skönlitteratur en halvtimme om dagen. Böckerna lånar vi från biblioteket och efter eleverna läst ut dem får de skriva recensioner om dem. Ibland hämtar jag också material från www.lektion.se där lärare lägger upp material och

övningar säger Maria, det är inte alltid man hinner med att planera så mycket inför lektioner nu när man ska dokumentera mer i skolan och då är det bra att ha.

Diskussion läroböcker och annat material: Både Gunilla och Anneli använder sig av samma bokserie för svenskundervisningen. Hanna använder sig inte av någon lärobok medan Maria använder sig av flera. Samtliga lärare använder sig av skönlitterära böcker. Läsandet av skönlitteratur gynnar eleverna gällande flera aspekter. Dessa kan vara att eleverna blir bättre läsare, skapar en läsförmåga som främjar lärande i andra ämnen där texter används, att deras språkutveckling främjas, lära sig nya ord och begrepp som sätts i sammanhang, utveckla sin läsförståelse (Gibbons 2006, s.136-138, Lahdenperä & Lorentz 2010, s.105-106, Åhl 2000, s.10). Gunilla berättar att hon brukar läsa för barnen, detta är en aktivitet som ofta uppskattas (Wedin 2011, s.109). Skönlitterära böcker kan även vara centrala för svenskundervisningen om man använder dem som utgångspunkt för diskussioner(Svedner 2010, s46). Detta berättar både Anneli från Vallmohöjdens skola och Hanna från Almtorpsskolan att de brukar göra.

Fortbildning på skolan

Jag undersökte här om lärarna fått något fortbildningsmaterial av skolledningen.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Gunilla berättar att hon inte minns att de fått några fortbildningsböcker eller böcker för kompetensutvecklingen men att hon brukar leta efter artiklar på skolwebben för att hitta intressanta artiklar och annat material för svenska. Hon kan då välja ut vad hon vill läsa vilket gör att hon där hittar mycket användbart material. Alla pedagoger kan dock be om att få beställa in böcker påpekar hon.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Anneli förklarar att boken Stärk språket stärk lärandet skriven av Pauline Gibbons är en fortbildningsbok alla lärare på skolan ska ha fått. Hon anser att boken är väldigt användningsbar och att den stämmer överens med hennes syn på språkundervisning.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna berättar att lärarna på skolan inte erhållit några böcker för kompetensutveckling eller fortbildning från skolledningen. Hanna själv försökte själv förra året beställa in fortbildningsböcker till lärarna i de tidigare åren men böckerna blev aldrig beställda. Dessa böcker var böcker för läsförståelse.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria talar om att de från ledningen inte fått några fortbildningsböcker men fått gå en fortbildningskurs som kallas SWA där man använder sig av mycket nonsensord och stavelseläsning. Man arbetar med konsonant för konsonant och vokal för vokal. Maria har dock inte arbetat med det särskilt mycket eftersom hon inte tycker det är särskilt användbart.

Diskussion fortbildning på skolan: Anneli är den enda som nämner fortbildningslitteratur som lärarna fått från skolledningen. Boken Stärk språket stärk lärandet handlar om arbetsätt för att utveckla språk och kunskap med och för andraspråkselever i undervisning i klassrummet (Gibbons 2006).

Undervisning i svenska och svenska som andraspråk

Jag undersökte här lärarnas tankar om undervisning i svenska och svenska som andraspråk.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Gunilla berättar om att hon planerar undervisningen från svenska som andraspråk för alla som oftast då hon tycker att den stora fokusen på diskussioner och genomgångar gagnar alla barn. Men hon berättar att hon tänker på individualiseringen och att vissa elever kan hoppa över vissa saker för att istället fokusera på andra. Vi jobbar även alla med ordlekar, rim och ramsor och sådant så eleverna får leka sig fram i språket. Det är viktigt att alla barn hela tiden får arbeta med något som är precis över den nivån av kunskap de redan har, man ska ha lite utmaning hela tiden. Det är till exempel inte ovanligt att jag har en elev som är jätteduktig i matematik och förstår logiskt tänkande väl. Då har jag valet att ge den eleven lite mer utmaning i matematik, MEN jag har också chansen att ge det barnet lite mer tid med svenska då. Det barnet kanske är svag i svenska och då lägger jag in lite mer av det.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Anneli talar om för mig att hon skulle arbeta som hon arbetar med svenska som andraspråk även om hon hade fler elever som följde kursplanen för svenska för att hon tycker att många förstaspråksinlärare också skulle kunna främjas av den typen av undervisning. Framförallt tänker hon på att förtydliga och göra språket mer explicit genom att förtydliga och förklara nya begrepp i introduktioner. Om Anneli skulle ha fler elever som följde kursplanen för svenska skulle hon arbeta mycket i grupp och blanda eleverna som följer kursplanen för svenska respektive för svenska som andraspråk.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna berättar att hon trots sin svenska som andraspråksutbildning nästan enbart haft elever som följt kursplanen för svenska. Hon anser att arbeta språkutvecklande och med ord gynnar en grupps språkinläring oavsett vilken kursplan man följer. Hanna kommer inom en snar framtid få en ny elev i klassen som följer kursplanen för svenska som andraspråk och hon berättar att hon hela tiden kommer ha denna elev i tankarna när hon framförallt bearbetar nya begrepp. Hon säger att man inte kan ta det givet att ”de” (andraspråkselever) förstår. Hanna berättar att det förmodligen kommer bli mycket individuellt arbete för den nya eleven eftersom han är den enda som följer kursplanen för svenska som andraspråk medan alla andra tjugo elever följer den för svenska. Hanna har många böcker hemma som behandlar svenska som andraspråk och hon nämner specifikt en bok skriven av Pauline Gibbons som heter Stärk språket stärk lärandet. Hon har använt sig lite av genrep pedagogik som hon läst om i den och det är ju något som fungerar bra för svenska barn också säger hon. Hanna konstaterar att hon arbetar mycket från erfarenhet. Hon har gjort på ett visst sätt och det har fungerat och därför fortsätter hon arbeta så förklarar hon.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria berättar att hon även om hon skulle ha elever som följer svenska som andraspråks kursplan skulle arbeta efter kursplanen för svenska. Eftersom hon arbetat i Almtorpsskolan i tjugo år har hon inte koll på svenska som andraspråk säger hon. Maria säger att eleverna också skulle haft rätt till en studiehandledare som kommer och hjälper till om de också har modersmålsundervisning. Maria stannar upp i sitt svar och frågar mig om det är så elever som läser svenska som andraspråk nästan inte kan tala svenska? Jag berättar för henne att kursplanerna inte skiljer sig avsevärt, att språkkunskaperna varierar men att många elever som

följer svenska som andraspråk ändå är födda i Sverige och att de har samma nationella prov som de som följer kursplanen för svenska även om bedömningen har vissa skillnader. Maria fortsätter med att berätta att hur hon skulle göra beror på elevernas språkkunskaper men att hon naturligtvis skulle ha målet att eleverna som följer kursplanen för svenska som andraspråk ska lära sig svenska. Maria berättar att problematiken med svenska som andraspråk inte finns i Almtorpsskolan. Skulle Maria dock ha några elever som följde svenska som andraspråks kursplan skulle hon låta dessa elever arbeta mycket enskilt och kanske med annat material än de andra barnen. Hon skulle kanske använda sig av att modersmåls lärare kom och förklarade saker på elevernas förstaspråk ibland också säger hon. Om hon hade en stor majoritet av elever som följde kursplanen för svenska som andraspråk skulle hon nog följa kursplanen för svenska som andraspråk förklarar hon, men om det var ungefär hälften som följde respektive kursplan skulle hon ändå enbart följa kursplanen för svenska.

Diskussion undervisning i svenska och svenska som andraspråk: Hanna och Maria har inga elever som följer kursplanen för svenska som andraspråk i de klasser de arbetar med nu. Hanna kommer dock antagligen få en elev som följer denna kursplan. Hanna som har svenska som andraspråksutbildning berättar att hon antagligen kommer låta denna elev arbeta mycket individuellt. Även Maria som arbetar på Almtorpsskolan säger att hon skulle låta andraspråkseleverna arbeta mycket enskilt om hon hade några som läste efter den kursplanen i klassen. Detta är ett monokulturellt synsätt på världen som sätter skolan utanför verkligheten med mångkulturalitet som skolan egentligen befinner sig i. Genom denna separata undervisning utarmas skolan (Gibbons 2006, s.164). Maria berättar även här att hon inte skulle följa kursplanen för svenska som andraspråk för någon även om hälften av hennes elever egentligen skulle följa den kursplanen. Oklart är dock om hon ändå skulle bedöma eleverna efter kursplanen för svenska som andraspråk. Hon säger alltså detta trots att kursplanen för svenska som andraspråk betonar att den undervisning som bedrivs måste bygga på den speciella inlärningsprocessen som tillägnande av andraspråk medför (Molloy & Ejeman 1997, s.310, kursplan för svenska som andraspråk, LGR 11). Maria benämner också svenska som andraspråk som ett problem. Detta kan även det kopplas till ett monokulturellt synsätt där andraspråksinläring ses som resursundervisning istället för en naturlig del av undervisningen (Lahdenperä & Lorentz 2010, s.25).

Vad kännetecknar en undervisning som leder till framgång för andraspråkselever och om det skiljer sig för förstaspråkselever

Jag undersökte här vad lärarna ansåg känneteckna en undervisning som leder till framgång för andraspråkselever och om det skiljer sig för förstaspråkselever.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Gunilla tror att det måste vara hög nivå på lärarna faktiskt. En lärare som har glädje i jobbet och är en stark flockledare. Man måste också ha mycket gruppundervisning, inte bara massa individuellt arbete för att få det här ge och ta-nätet.

Egentligen ingen skillnad på det här för framgången för förstaspråkselever.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Det är viktigt att uppmärksamma språket i allt man gör på olika sätt, att man använder språket och varierar. Man måste låta dem arbeta mycket i grupp. Att de får olika uppgifter att lösa på olika sätt. Mycket praktiskt arbete är bra också.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Att andraspråkseleverna får bygga upp ett väldigt stort ordförråd, att de ska kunna uttrycka sig på olika sätt är en förutsättning. Svenska barn har så mycket gratis redan när de börjar, de har fått höra alla ord de kan när de kommer så där är du ju alltid efter om du kommer in som ny, så det e klart dem får arbeta mer. Då är det ju ännu viktigare för oss att hjälpa dem barnen. De ska få behålla modersmål och lära sig studieteknik. Alla barn med svenska som förstaspråk har väl inte lika mycket gratis men de flesta, sen bror det nog lite på område. Här har barnen det nog ganska bra språkligt. Man ska fokusera mer på innehållet än formen. Man ska få känna att det man skriver är bra.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria förklarar att hon tror att andraspråksinlärnarnas förstaspråk är viktigt att utveckla för att de ska bli bättre på svenska. För att främja andraspråkselevernas språkkunskaper tror Maria att man ska fokusera på att arbeta med att de får lära sig vardagsspråk i svenska så att de klarar av sociala vardagssituationer och kan kommunicera med andra. Hon tror att vardagsspråket är särskilt viktigt att arbeta med om eleverna nyligen flyttat till Sverige men även för de andraspråksinlärnarna är det bra tror hon. Hon tror att hon skulle arbeta mycket

med situationer som att vara i en affär och bilder med mera för att utveckla vardagsspråket hos eleverna om hon haft elever som lär sig svenska som andraspråk i klassen.

Diskussion vad kännetecknar en undervisning som leder till framgång för andraspråkselever och om det skiljer sig för förstaspråkselever: Både Gunilla och Anneli från Vallmohöjdens skola nämner grupparbete som en framgångsplan i svenska för elever med svenska som andraspråk. Detta har tidigare nämnts som ett verktyg för att främja språkutveckling (Lindberg 2005, s.99). Hanna benämner de som läser efter kursplanen svenska som svenskar men nämner inget om att även elever som läser svenska som andraspråk kan vara födda i Sverige, vara svenska medborgare eller bott här tillräckligt länge för att känna sig och kunna anse sig som svenska. Maria talar om att arbeta mycket med det vardagliga språket, och ser det som en framgångsfaktor för andraspråkselever även om det kunskapsinriktade språket som behandlar begrepp och olika textgenrer för språkkunskaper i olika sammanhang som till exempel skolsammanhang finns med som en del i svenska som andraspråks kursplan (kursplan svenska som andraspråk, LGR 11).

Hur arbetet för en likvärdig utbildning ser ut på skolan

Jag undersökte här hur lärarna uppfattar att skolan bedriver en utbildning som är likvärdig för alla.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Gunilla förklarar för mig att personalen i Vallmohöjdens skola inte främst tänker på att ge alla eleverna en likvärdig utbildning, vare sig man följer kursplanen för svenska eller för svenska som andraspråk. Fokus ligger istället på att få alla elever att klara kunskapskraven för kursplanerna. De försöker använda elevernas styrkor för att få dem att nå sina mål och därför förklarar Gunilla att svenskundervisningen till en relativt stor del är muntlig på skolan då många elever är starka muntligt.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

För att eleverna i skolan ska få en likvärdig utbildning brukar lärarna på möten försöka arbeta fram någon linje genom alla åren i grundskolan och diskutera målen i läroplanen och

kursplanerna. Anneli tror dock man skulle kunna disponera om grupper vid behov oftare för att ibland samla elever med lika behov och ibland ha grupper där behoven är blandade.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Hanna uppfattar det som att skolan arbetar med att få med de svaga eleverna på tåget på skolan för att alla eleverna i skolan ska få en så likvärdig utbildning som möjligt. Hon känner att man utgår från eleverna och lägger nivån ett snäpp över vad eleverna kan. Mycket av arbetet läggs på skoltid då eleverna har olika förutsättningar hemma på grund av att vissa föräldrar arbetar mer än andra, även om eleverna i Hannas klass har en matematikläxa samt en läs och – skrivläxa i veckan. Mycket av elevernas texter och arbeten sätts upp på väggen så andra kan ta del av det säger Hanna.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria uppfattar det som att de på skolan arbetar för att alla elever på skolan ska få en likvärdig utbildning genom att hjälpa de elever som har det svårt. Ibland kan de då ge dem läsprojekt gällande hemläxorna som innebär att eleverna ska läsa hemma varje dag till exempel för föräldrarna som sedan frågar om innehållet i boken. Efter det får föräldrarna då skriva en kommentar om hur det gått som till exempel: Han har svårt med dubbeltecknade ord eller liknande. Vi brukar då göra detta intensivt i två till tre veckor och det brukar ge resultat. Även föräldrarna brukar tycka att det är en bra metod. Maria påpekar även att det kan vara så att alla får en likvärdig utbildning men att inte alla tar till sig den lika väl.

Diskussion hur arbetet för en likvärdig utbildning ser ut på skolan: Här säger Hanna att de på skolan försöker lägga så mycket undervisning som möjligt i skolan för att undervisningen ska bli likvärdig då inte alla har samma möjligheter till hjälp i hemmet. Maria berättar dock om att just ge elever som har svårigheter mer arbete hemma. Hur går det då för de elever som har svårigheter och lite eller inget stöd hemifrån? Får de en likvärdig utbildning?

Är utbildningen alltid likvärdig i Sverige?

Jag undersökte här om lärarna tror att grundskoleutbildningen i Sverige alltid är likvärdig.

Gunilla årskurs 2 - Vallmohöjdens skola

Gunilla tror inte att eleverna i skolan eller alla andra elever i landets grundskolor får en likvärdig utbildning. Hon tror att det är skillnad på kvaliteten på utbildningen dels för att man inte har tillräckliga kunskaper för att ge alla barn en likvärdig utbildning och dels för att skolorna styrs av kommunen och inte staten. Hon menar att olika kommuner har olika mycket ekonomiska medel och lägger olika stor prioriteringsgrad på grundskolornas utbildning. Hon tror heller inte att man hinner lika mycket i svenskundervisningen om man arbetar efter kursplanen för svenska som andraspråk som om man arbetar efter den för svenska. Hon tycker undervisningen tar längre tid och att man hycklar om man påstår det motsatta. Hon nämner att hon tycker att elever som följer kursplanen för svenska som andraspråk bör få ett år till i grundskolan. Hon tycker dock även att man genom elevernas språkliga bakgrund även möter positiva aspekter, men att de får en likvärdig utbildning som de med svenska som förstaspråk tror hon inte. När då alla eleverna målen? I Gunillas grupp tror hon att alla gör det, men att det finns ungefär tre elever av de fyrtioåtta i årskurs två som inte gör det. Gunilla avslutar med att berätta att hon tror att många pedagoger som väljer att arbeta i skolor där svenska som andraspråk dominerar gör det för att de anser att det i dessa skolor krävs motiverade och duktiga lärare.

Anneli Marklund årskurs 3 – Vallmohöjdens skola

Anneli talar om för mig att hon tror att åtminstone två tredjedelar av klassens elever kommer uppnå målen för årskurs tre, men att hon även är osäker på några elevers kunskaper. Hon nämner att hon tror att alla skulle klara målen om de haft ett år till på sig. Anneli berättar att hon inte tror att alla elever får en likvärdig utbildning. Hon berättar att förutsättningarna kan vara väldigt olika. Hon betonar att det i skolan jobbar mycket kompetent personal men att även andra faktorer än personalen väger in. Hon tar upp exempel som förkunskaper hos barnen, skolledning med mera. Hon tror att elever som följer kursplanen för svenska som andraspråk ofta inte får en likvärdig utbildning som de som läser kursplanen för svenska, men att man kanske ibland får djupare kunskaper men färre. Hon berättar att man får gå framåt mycket långsammare i undervisningen när majoriteten är andraspråksinlärare än förstaspråksinlärare enligt hennes tidigare erfarenheter. När man arbetar med svenska som

andraspråk är det ett stramare tidsschema upplever hon och man kan endast hålla sig till det som verkligen är väsentligt.

Hanna Drott årskurs 2 - Almtorpsskolan

Alla elever i Hannas klass når målen i svenska tror hon. Hanna tror dock inte att alla elever i skolan eller i Sverige får en likvärdig utbildning. Framförallt tänker hon på elever med särskilda behov och diagnoser som inkluderas i sina ”vanliga” klasser och invandrarelever i skolor där majoriteten av eleverna är svenska. Hon tror även detta gäller i skolor där majoriteten av eleverna är invandrare, men att nog många kompetenta pedagoger arbetar i dessa skolor och på så sätt möjligtvis höjer kvaliteten på utbildningen. Hon tror dock att man inte hinner med lika mycket när man arbetar med svenska som andraspråk som med svenska. Hon förklarar att hon tror man måste lägga mer fokus på språkutvecklingen innan man med elever som läser svenska som andraspråk kan läsa om exempelvis geografi och på grund av detta blir tidsschemat stramare tror hon.

Maria Berglund årskurs 3 - Almtorpsskolan

Maria tror att ungefär nittio procent av klassens elever kommer nå målen för svenska i årskurs tre. Hon tror att det är två som inte klarar ungefär. Maria förklarar dock att hon tror att alla elever i Sverige förutom de med speciella behov och svårigheter får en likvärdig utbildning. I deras fall tror hon det beror på vilken satsning kommunerna lägger på dessa barn. När Maria sedan svarar på en fråga om svenska som andraspråk säger hon att de kanske inte heller får en likvärdig utbildning jämfört med alla andra. Man måste då nog arbeta i ett lägre tempo säger hon, men det beror på vilka krav man har att de ska lära sig.

Diskussion är utbildningen alltid likvärdig?:

Ingen av lärarna tror att undervisningen i Sverige är likvärdig för alla elever. Trots att läroplanen menar att undervisningen ska vara likvärdig, oavsett var den anordnas (LGR 11, s.8). Två av lärarna tar upp att skolan styrs av kommunerna som ett av skälen till varför skolan inte är likvärdig för alla. Ett annat skäl som tas upp är att inte alla har samma förutsättningar för en likvärdig utbildning. Alla lärare förutom Maria nämner att de anser eller tror att kompetent personal arbetar i skolor där mycket elever med svenska som andraspråk går. Trots det tror de inte att alla dessa elever får en likvärdig utbildning då detta arbetsätt

och arbete tar längre tid, vilket resulterar i att man inte hinner lika mycket som om man enbart arbetar med elever som följer kursplanen för svenska.

Slutsatser och sammanfattning

Mina slutsatser är:

- Lärarna i Vallmohöjdens skola i stort är mer medvetna i sina val av arbetsätt och metod i svenskundervisningen. Gunilla och Anneli verkar ha reflekterat mer om sina val i utformningen av undervisningen. Den största skillnaden är dock att de enligt sina uppfattningar och tankar om hur de arbetar visar kunskaper för att kunna arbeta med både elever som följer kursplanen för svenska och kursplanen för svenska som andraspråk.
- Lärarna har en hel del aspekter de enligt sina uppfattningar arbetar liknande med, men också skillnader. Dessa skillnader ligger framförallt i arbete med andraspråkselever.
- Lärarna uppfattar inte utbildningen i grundskolan som likvärdig för alla. Olika aspekter och anledningar väger enligt lärarna in i detta. Det känns realistiskt att anta att andraspråkselever inte skulle få en likvärdig utbildning hos de deltagande lärarna från Almtorpsskolan. De visar inte upp de kunskaper eller den medvetenhet som är viktig för att främja andraspråkselevens språkliga utveckling i andraspråket.

Käll- och litteraturförteckning

Litteratur

- Abrahamsson, Niclas (2009). *Andraspråksutveckling*. Lund: Studentlitteratur
- Andersson, Linn & Uspor, Kristina (2010) *Vilka arbetsätt används för att främja flerspråkiga elevers språkutveckling? – Varierande metoder med inslag av olika kulturer i undervisning*
- Beltramo Schilt, Fredrica (2002) *Att undervisa elever som lär på sitt andraspråk*
- Dalen, Monica (2007). *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups.
- Forssell, Anna (2005) *Boken om pedagogerna*. Stockholm: Liber AB
- Gibbons, Pauline (2009). *Stärk språket stärk lärandet*. Uppsala: Hallgren & Fallgren
- Hedeboe, Bodil & Polias, John (2008) *Genrebyrån – en pedagogisk funktionell grammatik i kontext*. Göteborg: Elanders Sverige AB
- Kroksmark, Tomas (2003) *Den tidlösa pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur
- Lahdenperä, Pirjo (2004) *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur
- Lahdenperä & Lorentz (2010) *Möten I mångfaldens skola – interkulturella arbetsformer och nya pedagogiska utmaningar*. Lund: Studentlitteratur
- Lindberg (2005) *Språka samman*. Stockholm: Natur och kultur
- Molloy, Gunilla (2007) *Skolämnet svenska – en kritisk ämnesdidaktik*. Lund: Studentlitteratur
- Molloy, Gunilla & Ejeman, Göran (1997) *Metodboken svenska i grundskolan*. Stockholm: Liber AB
- Naucmér, Kerstin (2000) *Symposium 2000 ett andraspråksperspektiv på lärande*. Halmstad: Bulls Tryckeriaktiebolag
- Stensmo, Christer (2002). *Vetenskapsteori och metod för lärare*. Kunskapsföretaget i Uppsala AB
- Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Svedner, Per Olov (2010) *Svenskämnet och svenskundervisningen – delarna och helheten*. Lund: Studentlitteratur
- Svensson, Ann-Katrin (2005) *Språkglädje*. Lund: Studentlitteratur

- Thomassen, Magdalene (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis. Introduktion till vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups.
- Vygotskij, Lev översättning Öberg Lindsten (1999) *Tänkande och språk*. Uddevalla: MediaPrint Uddevalla AB
- Wedin, Åsa (2011) *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Lund: Studentlitteratur
- Åhl (2000) *Svenskan i tiden – verklighet och visioner*. Stockholm: HLS

Nätreferenser

- Kursplan svenska (LGR 11) www.skolverket.se
- Kursplan svenska som andraspråk www.skolverket.se
- Läroplan reviderad (LGR 2011) www.skolverket.se
- www.siris.skolverket.se
- Statistiska centralbyrån www.scb.se
- Stockholms stads utrednings- och statistikkontor AB. www.uskab.se

Muntliga referenser

- Intervju Gunilla 2011-10-19
- Intervju Anneli 2011-10-25
- Intervju Hanna 2011-10-27
- Intervju Maria 2011-10-27